

دلتاں دی خلاصی دا راہ

حال وچ ہی چھپی اک رپورٹ مطابق ہندوستان دے دلتاں دی وسوں دا دو تہائی لوک غربت دا شکار ہن۔ اصلیت وچ ایہ نفری اس توں وی زیادہ ہے اتے کیہا جاندا ہے کہ جے صحت، تعلیم اتے روزگار دے وسیلیاں دی موجودگی نوں دھیان وچ رکھ کے گل کیتی جاوے تاں ایہ گنتی نئے فی صدی دے قریب ہو جاندی ہے۔

چڑھدے پنجاب وچ دلتاں دی گنتی کل وسوں دی اک تہائی دسی جاندی ہے اتے اک جائزے مطابق انہاں لوکاں کول پنجاب وچ واہی یوگ کل زمین دا صرف دو فی صدی حصہ ہی ہے۔ ہر سال ہندوستان وچ اچیاں ذاتاں والے وڈیریاں ولوں دلتاں اتے ہزاراں حملے جتھیند کیتے جاندے ہن۔ اوناں دے قتل کر دتے جاندے ہن، دلت عورتاں اتے گڑیاں دی شریام پت لٹی جاندی ہے اتے ہر روز ایہو جہی خبراں اخباراں وچ پڑھن نوں ملدیاں ہن۔ کوئی دن ایہو جیہا نہیں گزردا جس دن کسے دلت دے گھر جاں جھونپڑی جاں اوناں دی آبرو تے حملہ نہ ہویا ہووے۔ ایہ حملے کرن والیاں نوں زیادہ تر کوئی سزا نہیں ہندی۔ دسیا جاندا ہے کہ لیہندے پنجاب وچ وی ایہو حال ہے۔ ہند آپ-مہاندیپ دے باقی علاقے دے دلت وی اسے تراں دے ظلم جبر ہیٹھ پیہ ہو رہے ہن۔

دلت لوک اس جبر-ظلم توں کس تراں مُکت ہو سکدے ہن؟ اوہ عزت دی زندگی کس تراں بسر کر سکدے ہن؟ ایہ سوال اجیہے بُنیادی سوال ہن جنہاں دا حل دلتاں نوں اتے ہندوستان

دے باقی لوکاں نوں کرنا ہی پویگا۔ ایہ مثلاً ہندوستان دے سماج
دے بُنیادی ہکاں دا مثلاً ہے۔ ایہ مثلاً حل منگدا ہے۔

اک گل تان صاف ہے کہ حاکم ٹولا آتے اوناں دا راج تنتر
اس مسلے دے حل وچ کوئی دلچسپی نہیں رکھدا۔ پچھلے ۶۳ سالن
دا تجربہ ایہ ہی دسدا ہے کہ آزادی دے ۶۳ سالن بعد اجے وی
دلتن دا حال بہت بہیڑا ہے آتے اوہ ہر روز جبر دے شکار
ہو رہے ہن۔ دلتن دی راکھی لئی قانون تان بنائے گئے ہن
پر حاکم ٹولا آپ ہی انہاں کنوٹاں تے عمل نہیں کردا۔ راج
تنتر دے اداریاں آتے سیاسی پارٹیاں وچ وی ذات پات دے ادھار
تے وٹکرا کیتا جاندا ہے۔ کانگرس، بی جے پی آتے ہورناں پارٹیاں
وچ دلتن نال ایہ وٹکرا شریام کیتا جاندا ہے۔

اس مسلے دا اک ہور گنجھل دار پگھ ایہ ہے کہ بہجن سماج
پارٹی جاں ڈی ایم کے ورگیاں پارٹیاں اکھوتی طور تے دلتن
دیاں پارٹیاں تان کہاؤندیاں ہن پر طاقت وچ آ کے ایہ حاکم
ٹولے نال گھیو کھچڑی ہو جاندیاں ہن۔ اپنیاں پزیشنن قائم
رکھن لئی ایہ اوسے ڈھانچے دیاں نگاہبان بن جاندیاں ہن جو
ڈھانچہ دلتن آتے ہندے جبر آتے ظلم لئی زموار ہے۔ اتر
پردیش آتے تاملناڈو وچ ایہ پارٹیاں طاقت وچ آؤندیاں رہیاں
ہن پر عام دلت لوکاں دی حالت وچ اتھے وی کوئی سدھار نہیں
لیا سکیاں۔ اتر پردیش دے پنڈا وچ اجے وی دلتن دے ہتھیرے
قتل ہندے ہن آتے دلت عورتاں نوں بیپت کیتا جاندا ہے۔

دلتن دا اک چھوٹا جیہا حصہ حاکم ٹولے دا ہتھ-ٹھوکا بن
گیا ہے جو دلتن دی پت لہا کے اپنیاں جیہاں بہرن وچ مست

ہے۔ دلتاں دی انہاں سیاسی پارٹیاں دی واگ-ڈور وی اسے ٹولے
 دے ہتھ وچ ہے۔ اس لئی اوہ دلتاں نوں ووٹ بینک بنا کے حاکم
 ٹولے نال سودیبازی کر کے آپنیاں جیباں بہردے رہندے ہن پر دلتاں
 دی حالت خستہ دی خستہ ہی رہندی ہے۔ نعرے تے ایہ دلتاں
 دے ہکاں دے لاؤندے ہن پر طاقت وچ آ کے کم انہاں دے
 وی حاکم ٹولے دیاں ہور پارٹیاں والے ہی ہندے ہن۔ ہاں، ایہ
 ٹولا اپنے لئی پیسہ، عیش آتے آرام دا پر بندھ ضرور کر لیندا
 ہے۔

اس لئی حالات ایہ سوال اٹھاؤندے ہن کہ دلتاں دی مُکتی کس
 تراں ہو سکتی ہے؟ پچھلی ادھی صدی توں وی زیادہ تجربہ دسدا
 ہے کہ ایہ کم دلتاں نوں آپ ہی کرنا پویگا۔ شہید بھگت سنگھ
 نے اس مسئلے تے لکھدے ہوئے ۱۹۲۶ وچ کیہا سی تہانوں آپ
 ہی اِکُمٹھ ہو کے اپنے ہکاں لئی لڑن دی لوڑ ہے۔ دلتاں
 نوں اپنے ہکاں لئی آپ ہی جتھیند ہو کے اک پُرزور سنگھرش
 چلاؤن دی لوڑ ہے۔ اپنی مُکتی لئی اوہ کسے وی سیاسی پارٹی تے
 نرہر نہیں کر سکتے۔ ہریک سیاسی پارٹی نے اوناں نوں دغا ہی
 دتا ہے اتے وکھ وکھ نعریاں اتے وعدیاں ہیٹھ اوناں نال
 غڈاری ہی کیتی ہے۔ کانگرس، بی جے پی، سی پی آئی (ایم)، بی ایس
 پی، ڈی ایم کے وغیرا نے اوناں دا کجھ وی نہیں سُواریا اتے
 نہ سُوآر سکتے ہن۔

آپنے ہکاں لئی لڑن دے نال نال اوناں نوں ہور سارے دے کچلے
 لوکاں، مزدوراں، کساناں تے کبائلی لوکاں دے ہکاں لئی وی لڑنا
 پویگا۔ اوناں نوں سبھناں دے ہکاں دی راکھی لئی گھول وچ
 موڈھے نال موڈھا جوڑ کے اک نویں سماج دی اُساری کرنی پویگی۔

اس نوں اُساری نال ہی اوناں دی مُکتی سنبھو ہے۔ وقتی طور
تے اوناں نوں آپنے ہکاں دی راکھی لئی پنڈاں آتے شہراں
وچ راکھی کمیٹیاں دی لوڑ ہے جو دلتاں دے ہکاں تے ہو
رہے حملیاں دا منہ توڑ جواب دین دے قابل ہوں۔ پنڈاں
آتے شہراں وچ ہور مظلوم لوکاں، مزدوراں آتے کساناں نوں
انہاں راکھی کمیٹیاں دی پُرزور ہمیت کرن دی لوڑ ہے۔ اس
تراں اوہ اک دوجے دے ہکاں دی راکھی کر کے سبھناں دے
ہکاں دی راکھی لئی اک وڈی پلاننگ پٹ سکدے ہن آتے
نویں سماج دی نیہہ رکھ سکدے ہن۔